

3. Кулик О.П., Сардачук П.Д. Елементи дипломатичного протоколу і дипломатичної практики в історії України. – Львів, 2000. - 172 с.
4. Чугаєнко Ю.О. Дипломатичний і міжнародний діловий протокол та етикет. Навчальний посібник. – К.: Національна академія управління, 2011. 164 с.
5. Hecht A., Boulgaris J.-M., Jazairy I. Practices of Diplomatic Protocol in Geneva. Geneva: United Nations Institute for Training and Research (UNITAR), 2015. 56 p.
6. Балануца О. О. Родзинки дипломатії: навчальний посібник. Дніпро: Середняк Т. К., 2022. 148 с.
7. Rapacki Z. Mistakes, bloopers and a faux pas in diplomacy. Vistula University, 2022. 178 p.
8. Про дипломатичну службу: Закон України від 07.06.2018 № 2449-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2011. №26. Ст. 219.
9. Bjola C., Manor I. The Oxford Handbook of Digital Diplomacy. Oxford: Oxford University Press, 2024. 848 p.
10. Ціватий В. Г. Концепт «Дипломатична гурманістика» як новий напрям інституціональних досліджень історії та сучасної моделі гастрономіки (історії їжі): міжнародно-політичний і теоретико-методологічний дискурси. Гуманітарний корпус: зб. наук. ст. /за ред. С. С. Русакова. Київ, 2023. Вип. 49. С. 21–27.

DOI 10.70286/ISU-24.12.2025.008

ІНТЕГРАЦІЯ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ У НАЦІОНАЛЬНЕ ЗАКОНОДАВСТВО ПРО ДЕРЖАВНУ СЛУЖБУ УКРАЇНИ

Замрига А.В.

д.ю.н., к.е.н., професор

Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана, Україна

У контексті євроінтеграційного курсу Україна зазнає викликів, пов'язаних із необхідністю системного оновлення національного законодавства про державну службу, орієнтуючись на провідні міжнародні стандарти, передусім документи ООН, Ради Європи та Європейського Союзу. Реформування інституту державної служби потребує глибокого осмислення інституційних принципів доброчесності, політичної нейтральності, прозорості та підзвітності, які є спільними у практиці країн ЄС.

Тут слід підкреслити, що формування інституту державної служби в Україні наразі відбувається під постійним впливом міжнародно-правових стандартів, які слугують орієнтиром у трансформації публічної адміністрації відповідно до засад демократичності, відкритості та результативності. З моменту здобуття

незалежності Україна все дедалі активніше інтегрує норми міжнародного права у власну правову систему, зокрема в контексті європейської інтеграції, що вимагає узгодження національного законодавства з правовими підходами Європейського Союзу. Саме міжнародні стандарти встановлюють базові вимоги до професійної підготовки держслужбовців, регулювання їхнього правового статусу, прозорості кадрових процедур, етичних норм та механізмів забезпечення підзвітності.

Водночас, незважаючи на численні ініційовані реформи, в національній системі державної служби простежуються розбіжності між міжнародними рекомендаціями і реальними практиками її організації. Зберігається низка невирішених проблемних аспектів, зокрема пов'язаних із дисциплінарною відповідальністю, відкритістю кар'єрного зростання, гарантіями захисту прав держслужбовців, а також із рівнем впровадження антикорупційних і управлінських стандартів. Додаткові труднощі створює вимога забезпечити інституційну стійкість публічної служби в умовах тривалого правового режиму воєнного стану, що акцентує увагу на потребі більш гнучкого правового регулювання та збереження професійного кадрового потенціалу.

Цікаво, що В. Стахл зазначає, що європейська інтеграція вимагає високого рівня професіоналізму в державній службі; така правова екосистема вважається безпосередньо відповідальною за етичні та соціальні наслідки своїх складових частин [2].

Водночас, В. Хонг стверджує, що правова політика держави щодо державних службовців відіграє важливу роль у формуванні та в сучасному та перспективному розвитку [3].

Чинний станом на сьогодні Закон України «Про державну службу» був прийнятий 10 грудня 2015 року та визначає принципи, правові та організаційні засади забезпечення публічної, професійної, політично неупередженої, ефективної, орієнтованої на громадян державної служби, яка функціонує в інтересах держави і суспільства, а також порядок реалізації громадянами України права рівного доступу до державної служби, що базується на їхніх особистих якостях та досягненнях [1, с.114].

Україна, прагнучи до членства в Європейському Союзі, активно імплементує положення таких міжнародних актів, як Хартія ООН, Європейська хартія місцевого самоврядування, рекомендації Ради Європи, документи SIGMA/OECD, а також інституційні напрацювання Європейської комісії щодо управління людськими ресурсами у державному секторі. Вказані документи визначають ключові принципи функціонування державної служби, зокрема доброчесність, прозорість, політичну нейтральність, стабільність, підзвітність та професіоналізм.

Втім, варто констатувати, що імплементація вищевказаних стандартів в українських умовах зустрічає низку системних проблем. Серед основних викликів - недосконалість правового забезпечення, фрагментарність законодавчих змін, відсутність цілісної політики у сфері кадрового управління, а також розрив між формально задекларованими принципами та їхньою

реалізацією на практиці. Інституційна нестабільність, політичні впливи на процеси відбору та просування по службі, відсутність чітких механізмів дисциплінарної відповідальності - все це стримує ефективну імплементацію європейських стандартів.

У даному контексті особливо важливого значення набуває діяльність Національного агентства України з питань державної служби (НАДС), яке має не лише виконувати функції регулятора, але й стати стратегічним координатором усіх реформ у сфері публічної служби. Йдеться, на нашу думку, про необхідність зміни його функціональної моделі - від адміністративного контролера до інституції, що формує політику, координує її реалізацію та забезпечує стандартизацію всіх управлінських процесів.

Окремої уваги, вважаємо, заслуговують принципи SIGMA/OECD, які визначають якісні орієнтири для країн, що здійснюють реформування державної служби в контексті наближення до стандартів ЄС. Серед них - прозорість відбору персоналу, управління кар'єрою на засадах заслуг, чітке розмежування політичних і адміністративних функцій, прозора система оцінювання ефективності.

Таким чином, гармонізація законодавства про державну службу України з міжнародними стандартами повинна бути багатоаспектною, інтегруючи правові, інституційні, культурні та управлінські зміни. Лише за умов комплексного підходу до реформування державної служби Україна зможе досягти стабільного функціонування публічної адміністрації європейського зразка, що відповідатиме принципам верховенства права, служіння суспільству та демократичної легітимності влади.

Процес гармонізації законодавства України про державну службу з міжнародними стандартами вимагає комплексного, системного і поетапного підходу. Аналіз засвідчує, що хоча Україна й демонструє суттєвий прогрес у впровадженні європейських підходів до організації державної служби, практичне втілення відповідних стандартів у національну правову систему стикається з низкою структурних, інституційних та нормативних бар'єрів.

Суттєвою передумовою якісного реформування публічного управління є не лише адаптація нормативно-правових актів, а й трансформація управлінської культури, посилення ролі інституційної спроможності НАДС, запровадження ефективних механізмів контролю за дотриманням стандартів та розвиток людського потенціалу державної служби.

Впровадження принципів SIGMA/OECD, рекомендацій Ради Європи, правових орієнтирів ЄС та інших міжнародних організацій має не декларативний, а практичний характер, що дозволить створити професійну, прозору, політично неупереджену та ефективну державну службу, здатну діяти в умовах правової держави та служити суспільству.

Отже, подальша євроінтеграція України у сфері публічної служби залежить від якості реалізації стратегічних реформ, здатності до інституційного самозміцнення та забезпечення реальної відповідності міжнародним стандартам, що, у свою чергу, зміцнює демократичний розвиток держави та довіру громадян до влади.

Список використаних джерел

1. Замрига А.В. Вплив міжнародного права на еволюцію інституту державної служби в Україні. Успіхи і досягнення у науці. Серія: право. 2025. №11(21). С. 110-118. DOI: [https://doi.org/10.52058/3041-1254-2025-11\(21\)-110-118](https://doi.org/10.52058/3041-1254-2025-11(21)-110-118)
2. Stahl B.C. Embedding responsibility in intelligent systems: from AI ethics to responsible AI ecosystems. Sci Rep2023. Vol. 13, 7586 URL: <https://doi.org/10.1038/s41598-023-34622-w>
3. Hong V.V. The State's Legal Policy and Management on Civil Servants: The Current Situation and Issues Raised. International Journal of Early Childhood Special Education 2022.Vol. 15(3)

ПРАВО У СИСТЕМІ СОЦІАЛЬНИХ НОРМ (ПОЗИТИВІСТСЬКИЙ ПІДХІД)

Дзюбенко Ніколіна Юріївна

здобувач вищої освіти

Навчально-науковий інститут права та інноваційної освіти

Науковий керівник:

Чепік-Трегубенко Ольга Сергіївна

кандидат юридичних наук, доцент

Кафедра теорії держави та права

Дніпровський державний університет внутрішніх справ,

м. Дніпро, Україна

Соціальні норми виступають універсальним інструментом регламентації поведінки індивідів у суспільстві. Вони забезпечують впорядкованість соціальної комунікації, підтримують стабільність суспільного життя та формують прийнятні моделі поведінки для різних соціальних груп. До системи соціальних норм належать моральні приписи, звичаї, традиції, релігійні догми, корпоративні правила, етикетні стандарти та інші регулятори [1]. Особливе місце серед них займають правові норми, які характеризуються специфічними ознаками та мають провідне значення у механізмі соціального регулювання.

Право як різновид соціальних норм вирізняється формальною визначеністю, загальнообов'язковістю та забезпеченістю державним примусом (позитивістський підхід). Правові норми встановлюються або санкціонуються державою, мають офіційну форму вираження у нормативно-правових актах та закріплюють чітко окреслені права й обов'язки учасників суспільних відносин [2, с. 59-60; 3].

У Законі України «Про правотворчу діяльність» під нормою права пропонується розуміти загальнообов'язкове формально визначене правило поведінки, що регулює суспільні відносини, яке охороняється і забезпечується державою (ч. 1 ст. 8) [4]. На відміну від інших соціальних регуляторів, правові